

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér

Felelős szerkesztő:

dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
 és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
 MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Az élet az iskoláról.

(A kereskedelmi iskolák reformjához.)

(P. N.) Csoda történt. Akadt olyan hatóság, amely valamely dologban azoktól kért véleményt, akik azt a dolgot a maguk dolgaként ismerik. Az ilyesmi nálunk eddig csakis jogászokkal esett meg, — nagynéha még professzorokkal is: más mindenki dolgához nem igen szólhattak hozzá a hozzáértők. Vannak nagyszabású blazsörjeink, akik a hozzáértőktől féltik a maguk mindentudó hírességét és vannak minden lében kanál figuráink, akik nagy képet vágva, mindenről döntő véleményt mondanak: amazok is, ezek is úgy elhatalmasodtak ezen a mi kisvilágunkon, hogy bizony nem érvényesülhet tőlük senkinek dologhoz értő fia. És mégis megesett most az, hogy a kereskedelmi iskolák dolgában a kereskedőktől kérdezték, hogy mit tartanak ezekről az iskolákról. A kereskedelmi- és iparoktatás tanácsa próbálkozott meg ezzel az ujtással. Kiváncsi vagyok rá, hogy az ugynevezett illetékes körök mibe veszik a „boltos-beszédet”? Amelyet a tapasztalat tanulsága inspirált, míg az eddig szokásos véleményeket nem nagyon

zavarta sem a gyakorlat tapasztalata, sem az elmélet eszejárása.

Kereskedők elé vagy husz kérdést terjesztettek. Azt tudakolták tőlük, hogy jó kereskedő-e az, aki kereskedelmi iskolát végzett, hogy szolgálja-e az iskola az életet s hogy nem dominál-e benne a tantervi cafrang? A sok kereskedő pedig a kérdésekre ugyanazt felelte, amit minden más szakmabeli ember felelné, ha tőle kérdeznék, hogy hát az ő mesterségére jól tanít-e az ő szakiskolája? És amit minden iskolázásnak megbírálója felelné, ha az jutna az eszébe, hogy a tanítás és tanulás gyakorlati hasznát latolgassa. Mert ugy vagyunk az iskolával, hogy még nem találtuk ki az igazi iskolát. Sem idehaza, se a külföldön. Még az iskola igazi célját sem. Azt hiszem, hogy sohasem találják ki. Lesz mindig új és újabb pedagógia, amely elszörnyed a régi és régibb jelszavakban, amely fölháborodik a régi rendszereken, s amely az iskolát a természetesség alapjára akarja helyezni. Ugyanugy van, ugyanugy lesz az iskola a természetességgel, mint ahogy a művészet van vele: — még eddig nem volt olyan művészeti áramlat, amely ne a termé-

szethez való visszatérést hirdette volna. Még a rokokó is a természetességbe menekülés volt. Pedagógia sem volt még olyan, amely nem a természetes iskolát akarta. A szakiskolák pedagógusai azt vallják, hogy az ő tanításuk, szakmára tanítás lévén, nem is lehet más, csakis természetes. Hiszen az életre tanít, valamihez érteni, valamiben érvényesülni tanít: már csak természetes az ilyen iskola!

Azt az egyet jó lesz előre is megállapítani, még mielőtt a kereskedők érdekes válaszait elolvassuk, hogy azok az inkriminált felső kereskedelmi iskolák nem csak szakiskolák, hanem az ugynevezett általános műveltségnek is iskolái. Már most nem tudom, hogy vajjon nem cirkulus vitosus-e az iskoláink és az általános műveltségünk összefüggése? Mivelhogy gyöngécske az a műveltségünk: elegendőnek tartjuk a gyöngébb iskolát, mivel pedig gyöngé az iskola, gyöngékedik az általános műveltségünk is. Nemcsak a kereskedőé, hanem a lateineré is. A cirkulusból talán csak úgy szabadulhatnánk ki, ha egyszer rászánnók magunkat arra, hogy az iskolánkba és benne a tanításba erőt öntünk. Hanem akkor

A BÁCSKA tárcája.

Flórának.

1903. okt. 18.

Elmentél megpihenni jó lélek!
 Nem birtad terhét a földi nyűgnek
 Nyugodjál békén! — Nyugalom, béke
 Csak ott található a sir mélybe.

Oh jó Neked jó! Már nem fáj semmi,
 De ók, ók! — hol fognak vigaszt lelni?
 Bus családod hív sirva, zokogva —
 Két árva vár jóságos szavadra.

Molnárné Radich Jolán.

Prinzivalle és Monna Vanna.

(Vázlat.)

Mikor e sorokat papírra vetem, még nem tudom, hogy a jelenleg nálunk működő társulat miként fogja színre hozni Maeterlinck világhírű alkotását. Hiszem azonban, hogy mint az eddigi daraboknál, úgy ennél a

brillians műnél sem lesz semmiben sem fogyatkozás. A darab tegnap ment s így e lap technikai szerkezeténél fogva csak a jövő számban mondhatok véleményt a lefolyt előadásról.

Maeterlinck Monna Vannája ez évben száguldotta végig az európai neves színpadokat s Budapesten harmadfél hónap alatt ez év március 13-án érte el a huszonötös jubileumot: csaknem példátlan siker a Nemzeti színház annáleseiben. Ritka moderu írónak jutott az a szerencse, hogy oly diadalban gyönyörködhessek, mint Maeterlinck.

Jobban szerettem volna, ha ez a nagy siker egy magyar drámának jutott volna ki. De ha ezt a sors nem engedte, van abban valami vigasztaló, hogy ez a fényes eredmény nem egy frivol francia bohózathoz, hanem egy kiváló idegen költő komoly alkotásához kapcsolódik.

Igenis, komoly alkotáshoz. Mert a rendkívüli hatás nem a Monna Vanna világszerte emlegetett köpenyében, hanem a darab gyönyörű tartalmában keresendő. Nem a kö-

peny vonza ilyen hatalmas erővel a közönséget, hanem a szeiző szelleme; az a mély és eredeti szellem, az a merész kontempláció, a humanista felfogásnak az a fénye, az a magas idealizmus, amit ebben a csodálatos drámában találunk.

Hogy a darab témája megdöbbentően vakmerő, az igaz. De szépsége éppen abban áll, hogy az író, mint valami bűvös erejű oroszlanzelidítő, megbirkózik a témájában rejlő állatiassággal. Egyenesen azért hívja ki az érzékiséget, hogy megfélekezze, megalázza, összetörje és a brutális materia csufos bukásában: a leggyöngédebb, legtisztább szerelem idealizmusát segítse diadalra.

Nem azt kell nézntnk, hogy Prinzivalle mit akar, hanem azt, hogy akarata hová módosul a Vannával való együttlét hatása alatt. Prinzivallet a gőg, a vagy, a szeszély, a végső elkeseredés arra ösztönzi, hogy valami meglepőt, valami borzasztót kívánjon a legyőzött pizaiaktól. Van jogunk hozzá, hogy ezért a kívánságáért gyűlöljük, utáljuk a pizaiakkal együtt. De Prinzivalle

azután még panaszosabbak lesznek azoknak a szakembereknek a véleményei, akik azt hajtogatják, hogy a fiatal emberek az iskolában sok mindent tanulnak, csak éppen szakmában való jártasságot nem.

Kérem, a politechnikumon is azon panaszkodtunk, hogy mi a csodát tömi tele a fejünket König professzor felső matematikával, Szily professzor pedig analitikai mechanikával, amikor odakint cölöpverést, irányítózást, vasszerkesztést kérnek tőlünk? És azt láttuk, hogy a gyakorlati dolgot igazán csakis odakint a — szakmában tanulja meg a teletömött fejű legény, de később láttuk azt is, hogy az ember mégis csak attól a sok elméletől lesz gondolkozó, nivós, művelt mérnök. Jőmagam így kritizálom a kereskedelmi iskola tanítását is. Az üzlet neveli az üzletembert; az iskola az esztét irányítja, az érdeklődését alakítja, a műveltségben való részességét előkészíti. Hanem ezt azután tegye meg. De a kereskedő urak feleleteiből azt látom, hogy a felső kereskedelmi iskola még ezt a feladatát sem teljesíti. Ez pedig baj, mert igazán rossz szakiskola az olyan, amely nem ad se szakmabeli tudást, se a szakmában érvényesíthető külön műveltséget. Azt mondják, hogy a felső kereskedelmi iskolából kikerülő fiú nem alkalmasabb a kereskedelmi pályára, mint a más iskola tanítványa. Hogy a kereskedelmi iskola nem fejleszt kereskedelmi intelligenciát. Már pedig ezt és csak ezt és nem tökéletes kereskedelmi tudást kell adnia annak az iskolának, amelynek a tanítványairól maguk a kereskedők elismerik, hogy a foglalkoztatásuk első éveiben amúgy sincs módjuk az iskolában szerzett szaktudásukat érvényesíteni. Mint ahogy a politechnikum sok elméleti tárgya a technikus-intelli-

genciát fejleszti, a felsőbb kereskedelmi iskolák tanításának is jórészt az legyen a célja, hogy a kereskedelmi intelligenciát kihámozza a tanítvány eszeségéből.

Nem tudom, hogy jól értem-e azt, ami nem kifejezett vélemény, hanem csak sorok közt megszólaló panasz, de azt értem ki a megkérdezett kereskedők feleleteiből, hogy az ő iskolájuk ezt a feladatát nem teljesíti. Ha igazuk van, akkor az az iskola hiábavaló, s akkor menjen a fiú a gimnáziumba, reáliskolába, mert ott se tanul élni, gyakorlatnak megfelelni, hanem tanul csakis lelkét és — tant. De valami azt sugja nekem, hogy a kereskedőknek talán még sincs egészen igazuk s hogy nem is lehet igazuk, mert az iskola célját félreértik. Az iskolát végzettekben szakmabeli pozitív tudást keresnek, ámátor bevallják, hogy ezt a tudást amúgy is az üzletben szerzi meg az a kereskedőfiú, aki előbb gyakornok és levelet másol, bélyeget ragaszt és borítékcimet ír. Nem figyelik meg, nem is veszik észre azt, hogy megvan-e az a hánytorgatott speciális intelligencia a fiúban, aki — mint említém — előbb gyakornok és a bélyeგრasztás szükséges műveletén keresztül fejlődik comptoiristává? A sok érdekes feleletből azt látom, hogy nem is a bajt panaszzák, s hogy azt panaszzák, ami nem is különleges baj, hanem az egész iskolázásunk sajátsága.

Végigolvastam a panaszokat, de alig találok közöttük olyant, amely a kereskedelmi iskola különleges fogyatékoságát emlegetné. Minden szakmánk bátran elismételheti ezeket a panaszokat az iskola ellen. A szakiskola, az általános iskola, még a főiskola ellen is. Azt olvasom például, hogy a kereskedelmi iskola tanítványainak silányak a jogi és közgazdasági ismeretei. Én édes

Istenem, hát a jogi pályákon működőknek általában tökéletesebb-e a jogi ismeretük? Az a sok szolgabíró, főbíró, aki a leglehetőlenebb végzést hozza, az a sok tiskális, aki a legegyszerűbb ügyeket bonyolítja, az a sok politikus, aki a közjogot csuffá teszi, nem kereskedelmi iskolát végzett, mégis silány a jogi tudása. Helyes, hogy a kereskedők azt is panaszképp mondják el, hogy az iskolát végzett praktikánsnak gyöngye a fogalmazó tehetsége. Rossz a stílusa. De hiszen sehol olyan sokan, olyan rosszul nem fogalmaznak, mint nálunk. Mintha az egyszerű bővített mondat az irnitudás határa volna! Nem a kereskedelmi iskolának specialitása a fogyatékos stilizálás, a lateinerek nagy többsége is borzalmasan foglalja írásba a mondanivalóját. A kereskedő írása sem rosszabb, csak nehezíti a szentségesnek vallott sablon. A „tegnapróli becses“, a „hajlásban csatolva“, a lefordított, de törvényesített frázis, s a dologelmondás szabványos egyszerűsége lehetetlenné teszi neki a valamirevaló írást. Az iskola a fogalmazást nem neveli, az üzlet pedig elrontja: miért mégis csak az iskolát korholjuk a nyavalyáért.

Különös feleletek. A szakmabeli studium javarésze azt mondják, hogy a tanítását nem az iskolától várják. De kívánják a szakmabeli technikák tanítását. A gépirást, a szépírást, a gyorsírást. Hát igazán ezek a tanok tegyék meg kereskedelmivé a kereskedelmi iskolát? Hiszen ezek számára elégséges volna a külön kurzus is, minek értük a más iskolától különböző iskola? De volna olyan tan, amelyre az a külön iskola külön taníthatná a fiatal embert. Hadd tanulja meg legalább a kereskedő, ha már a többi iskola tanultja nem akarja megtanulni. Ez a tan az — önállóságtan. Legyen külön disciplina,

csak a kívánságában brutális; a kívánság végrehajtásában éppen az ellenkezője. Nem tudja megtenni azt, amit kíván és durva érzékisége Vannával szemben hódolattá változik át. Miért? mert alapjában véve ő is nemesebb érzésű ember és mert a lelki szerelem erősebb a szenzuális szerelemnél. Prinziwallének sokkal több gyönyört ad, hogy közel férközhetik Vanna lelkéhez. A kéjvágyat egy másik extázis váltja fel, az a mámoros vágy, hogy tisztelje, glorifikálja, istenítse azt, aki megalázza magát előtte és aki szelid nézésével, édes szavával, lényének egész méltóságával és szűziességével fölbreszt benne minden nemes érzést, ami éveken át szornyadt a kalandos életű zsoldos kapitány fásult szívében. Ettől a perctől fogva szimpathiával nézünk rá, aki ennyire kiesett szerepéből; akit a szerelem annyira felmagasztalt. Csak addig látta Vannának a testi szépségét, amíg nem látta színéről-színre maga előtt. Csak a vad fantáziája bujálkodott vele. Amint meglátta őt testileg sátorában, midőn előtte megjelent egy szál köpenyegben: azontul csak

a lelkét látta. Csak annak meghódítására törekedett. És hogy az expiació tökéletes legyen, a legnagyobb áldozatra szánja el magát: bemegy Pizába Vanna oldalán! Kész elszüvedni börtönt, kizsárolást. Kész meghalni azért, akit hallatlanul meg akart gyalázni és akit a leggyöngédebb szerelemmel bocsátott el magától; akinek a testét akarta birni s akinek a lelkével párosodott.

A sors megjutalmazza ezt a nemes átalakulást, ezt az ideális töredelmet. Vanna később egészen az övé lesz, mert im kiderül, hogy ez a szörnyű Prinziwallé lovagiasabb, mint Guidó, a legitim férj. Prinziwallé el tudja követni azt a csodát, hogy a sátorában időző Vannát, az isteni dulceat érintetlenül hagyja, de Guidó nem tud hinni abban, hogy ez a csoda megtörtént.

Miért? Mert végtelenül közönséges. Mert nem tud feltülemelkedni a maga körül, aljas gondolkodásán. Mert nem tudja, hogy a szerelemben történnek a legnagyobb, legváratlanabb, legkülönösebb csodák. Mert nem tudja kiolvasni a felesége szeméből,

hogy ez az asszony még sohasem hazudott és sohasem hazudnék, ha tisztelhetné az urát, ha ragaszkodhatnék hozzá a kötelesség-érzés büszke energiájával.

Iszonyu szatira, hogy Moua Vanna, aki maga a nyíltság, az egyenesség, az igazmondás, hazudni kénytelen, hogy megmentse azt az embert, aki egy ujjal sem ért hozzá a sátor magányában. Prinziwallé helyett, aki a legnagyobb tisztelettel bánt vele, ime a férj gyalázza meg Pizának egész csöcseléke előtt.

Vanna sohasem bocsátja meg többé Guidónak, hogy hazugságra kényszerítetté. Még akkor is kiabrándult volna ebből az emberből, ha szerette volna. Ekkora sértés megöl minden szerelmet. Mert ekkora sértés csak aljas embertől tellik ki. És aljas embert nem szerethet többé igazi asszony, akinek lelke, izlése és önérzete van.

A választás most már nem nehéz. Érttem, megbocsátom és helyeslem, hogy Vanna Prinziwalléval szökik, aki Guidó mellett a

vagy hassa át az egész tanítást: de tanítsák. Azt mondják azok a meginterjuholt kereskedők, hogy a kereskedelmi iskolát végzett fiatal ember „mind hivatalnok akar lenni.” Magánhivatalnok, bankhivatalnok, pénzügyi tisztviselő. Már most értem, hogy miért találták ki a sok hangzatos címet. Hogy a gyöngeségükért vigasztalást találjanak bennük az önállótlank. Angliában kötéllal fogják a hivatalnokot, nagy pénzzel szögezik le az alkalmazottat. Megírta Holtzendorf, hogy a kontinentális fiatalság nyavalyája az önállóságtól való rettegés. Pedig nem is ismerte a mi kereskedelmi ifjuságunkat.

De vajjon az iskola dolga-e az, hogy ezt a tant tanítsa? Talán ezt a disciplinát is az üzletnek kellene tanítania. De azt mondják, hogy nálunk az élet nem nevel bátorságra, már pedig az üzlet nem lehet másféle, csak olyan, amilyen az egész társadalom.

H i r e k.

Kinevezések. A pénzügyminiszter Alexandrovics Milan adóhivatali gyakornokot a zentai adóhivatalhoz ideiglenes minőségű adótitkár és Lantos Imre obecsei adóhivatali gyakornokot segédadótisztvé nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Nagy Pal obecsei kir. járásbírói segéd telekkönyveit a kassai kir. törvénytörvényesé telekkönyvi osztályához áthelyezte.

Bucsulakoma. A zombori kaszinói dalárda Kelő Mór kitűnő tagja tiszteletére azon alkalomból, hogy városunkból elköltözik, bucsulakomát rendezett, melyen a dalártnak nagy számban vettek részt és lelkes ovációban részesítettek a távozó daltársat, ki hosszú éveken a dalárda lelkes, ügybuzgó és kitűnő tenorhangú tagja volt. Az ünnepi lakomán Pribil Ernő, a dalárda elnöke ékes szavakban köszöntötte fel és énekkel és tósztokkal vettek tőle bucsút.

Ev. ref. istentisztelet. A zombori ev. ref. imaházban folyó hó 24-én, vasárnap délelőtt 9 órakor istentisztelet lesz.

Rendjel átadás. Ófelsége a király Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgatót, kiváló szolgálatai elismeréséül, III. adóosztályu vaskoronarenddel tüntette ki. A m.

kir. pénzügyminiszter Szabolcs megye előterjesztésére hozzá járult ahhoz, hogy a Nyiregyházáról időközben Zomborba áthelyezett pénzügyigazgatónak az érdemrend Nyiregyházán adassék át, ami e hó 17-én délelőtt 11¹/₂ órakor a vármegyeház nagytermében ünnepélyesen végbe is ment Nagy közönség gyűlt ez alkalomra a díszterembe össze. Ott volt az alispán vezetése alatt a megyei, a polgármester vezetésével a városi tisztikar. A pénzügyigazgatóság, a mellé rendelt szamvevőség és a nyiregyházai kir. adóhivatal teljes személyzete. A vidéki földbirtokosság színe-java és a kereskedelmi és iparkamara képviselője és sok mások. A karzatról pedig díszes hölgykoszorú nézte végig az ünnepély lefolyását. Baró Feilitzsch Berthold főispán szép beszédet intézett a kitüntetethez, kiemelve azt, a — Szabolcs vármegyét átható tiszteletet és nagybecsűlést, melyet Popp György, mint nyiregyházai pénzügyigazgató magának kivívott s azután az érdemrendet a kitüntetett mellé tüzte. Popp György meghatva válaszolt, kijelentve, hogy az őt ért magas kitüntetést nem a saját érdemeinek tulajdonítja, hanem annak a szellemnek, mely a hajdan idegen elemekből alkotott pénzügyi tisztikarból magyar tisztikart teremtett s amely tisztikarnak vezérezsméje a hazafasság, melytányosság és igazság. Kiemelte, hogy a szép baráti szavak, a melyek kíséretében Ömeltsága a főispán a kitüntetést felhúzta, egy virágcsokrot képeznek, melyet úgy vesz át, mint a matróna — balánya, tudva azt, hogy annak virágai már nem őt, de a halban körültte sereglő fiatal leányait illeti. Hogy ő is szétosztja a csokrot. A felet Szabolcs vármegye vezérferfiainak adja, kiknek első sorban köszönheti, hogy törekvésének a pénzügyi közigazgatás terén nemcsak sikere volt, de jó birre is tett szert, a megmaradt virágok egy részét a nyiregyházai tisztviselőtársainak adja, mint nagyon is megerdemelt részöket, a másik részét pedig elhozza magával Zomborba, hogy a virágok egy részét itteni tisztviselő társai között szétosztva, hogy tanu bizonyosságai legyenek arra, hogy a munkásság és szorgalom jutalmát mindig megkapja. Megegyeszer megköszönve a kitüntetést, a főispán elütésével zárta szavait. Ezzel az ünnepély első része bezárult. Folytatása volt este a Korona szálló éttermében, ahol 126 an jelentek meg a kitüntetett tiszteletére rendezett banketten. Mayerszky Béla Nyiregyháza város polgármestere köszöntötte fel egy magassan szárnyaló toasztban először az ünnepeltet. Utána Petrovics Gyula esperes-plébános éltette nejét. Majd Vitericz József gymnasiumi tanár adott ékes rigmusokban az intelligencia szeretetének s nagybecsűlésének kifejezést. A megindult toasztok között hajnali óráig együtt maradt a társaság.

A Vojnits család gyásza. A négy Vojnits családnak gyásza van. Ermel Gyulané bajsai Vojnits Erzsébet Budapesten Múzeum-köruti lakásán szombaton este 68 éves korában meghalt. Az elhunyt bajsai Vojnits Barnabásnak volt leánya. Első ferje ifju báró Rudich volt. Gyermekai nem maradtak. Az elhunytban báró Vojnits István nagy-nenjét, Perczel Dezső volt házelnök, unokanőveret gyászolja. Holttestét hétfőn szentelték be Budapesten és Bonyhadra szállították, hol tegnap helyezték örök nyugalomra.

A szegedi közjegyzői kamara gyásza. Halottja van a kamarának megint. Szentés Vidor makói közjegyző, a kamara elnöke, akit az elhunyt Szell Akos örökebe csak egy-két hónappal enuekelőtte emelt a közjegyzők bizalma, becslése és szeretete, ez az eleterős, javakorbéli, derék férfi, aki csak most vette kezébe a kamara ügyeinek kormányzását: kiterítve fekszik makói lakásán, sirató, gyászoló családja körében. Szentés Vidor csak most lett a kamara elnöke, hogy a nyárutó rózsái pergették szirmaikat s mikor már a plátánok pirosuló levele is hulldogál, akkor ő is eltűnik közölünk abba a tartományba, ahonnan nem tért meg utazó. Halála fájo, mert tragikus. Soba sem volt beteg. Életerős, vidám ember volt. Nehany nappal ezelőtt arad-hegyaljai szőlőjében sztrere mulatság volt. Itt meghült es egy-két nap mulva makói lakásán tüdőgyulladásban meghalt 52 éves korában. A szegedi kir. közjegyzői kamara a következő gyászjelentést adta ki: A szegedi kir. közjegyzői kamara fájdalmas érzéssel tudatja érdemekben gazdag feledbeteilen elnöke és a közjegyzői intézmény fennállása óta a közel multig volt titkára Szentés Vidor makói kir. közjegyzőnek a Ferencz József rend lovagjának stb. 1903. évi október 19-én váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei 1903. évi október 21-én délután fognak Makón beszenteltetni és a családi sirboltban eltemettetni. Béke hamvaira!

A tél közeledése. Hétfőn éjjel egyszerre hidegre vált az idő és ami vénasszonyok nyarához szokott városiak kedden reggel csipős időre ébredtünk. A váratlan hideg olyan kellemetlen volt, hogy a fűtést is sokan megkezdték, amint, hogy a teli gunyák is kezdtek előkerülni és így a szokatlanul hosszúra nyult vénasszonyok nyara véget ért. Hirtelenlül köszöntött be a hideg, igazolva azt, amit a kalendárium és a meteorológia jövendöl, hogy a hideg idők az idén későn fognak bekövetkezni, de bekövetkezésük gyors és hirtelen lesz. Hideg, barátságtalan, esővel, szélviharral kezdődött a tél.

Szarvasmarhadijazás. A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület folyó évi október hó 25-én Overbászton szarvas-

szerelmes, lovagias, nagylelkű, önfeláldozó férfúnak valóságos ideálja.

A darab szépségei az öreg Marco Colonna beszélgetésében rejlenek. Itt maga Maeterlinck szól hozzánk, az élet dicsőítője; az a költő, aki csodálatosan szép és bájos könyvet ír a méhekről, aki esztetikai undort érez a halállal szemben és a legnagyobb balgaságnak tartja, hogy az emberek háboruk és gyilkosságok révén keresik az igazi dicsőséget. Az élet rajongó kultuszát tolmácsolja Marco, kapcsolatban a jónak és a szépnek kultuszával. Plató filozófiája egyedül benne a legtisztább evangéliumi szeretettel. Az öreg reszketeg hangjában megcsendül valami a jövendő századok hangjából. Ez több, szebb és igazabb a renaissance hangjánál.

Érdekesebb, vonzóbb kvartett alig képzelhető, mint a négy főszereplő. De színész legyen az, aki azokat kreálja.

Ez a csodálatos darab, amely annyira megragadja a fantáziát, hogy a nagy és örök fogalmak pillanatról-pillanatra összevegyülnek benne a kicsinyekkel és néhány napi életf-

ekkel, az a sok tisztán csörgedező beszéd, amely dicsőítő himnuszt zeng a szerelemről és e mellett folytonosan egy érthetetlen, gunyos, alávaló és becstelen gondolat körül forog, ez a sok külső csillogás, csalfa fény és beszélő okoskodás: mindez nem tudná veltünk megértetni, hogy amit látunk, az erő, szépség és művészet, ha Vanna szerepét nem olyan temperamentum alakítaná, amely feltülemelkedik a köznapin és elragadtatja magát a költő fantasztikus világába.

Nagy feladat; önmagával viaskodó isteni asszonylélek ujjasztületésének magyarázása van e szerepben az ábrázoló színésznőre bízva. Nagyobb, követelőbb és hódítóbb feladatot alig teremtett még költői fantázia. Folytonos emelkedésnek kell megnyilatkoznia a játékban egészen az utolsó színjátékig, a mikor végre mintegy szikrázik, ragyog, győzedelmeskedik érzésének fölött ennek a ttneményes asszonynak egyénisége.

Marco Colonna szerepe az, mely fényt és sulyt ad az első felvonásnak tökéletes dikciójával. A bölcs, nemes humanistát csak

a legértettebb művészettel lehet alakítani. Templomi csendnek kell támadni a nézőtérén, mikor elkészíti fiát a Prinzivalle ajánlatára és mert ekkor minden szava szép, aggodalom, fősleges rezignáció.

Prinzivalle bár csak egy felvonásban szerepel, feltétlen művészi alakítást igényel és teljes erejével kell az alakítónak megragadnia Prinzivalle jellemének minden vonalát és bravurosán kiemelni a tökéletes gondolatát Maeterlincknek.

Guidó Colonnának szép és természetes fokozással kell jellemezni indulatát és részvétet kell keltenie kitöréseinek az őszinteségével. Tulzás nélkül kell erősnek és szenvedélyesnek lenni és hangjával kell dominálnia a ház felett . . .

Lapunk jövő számában részletesen lesz alkalmam foglalkozni társulatunk lefolyt előadásával, melyet mint azt előre hiszem, csak a dicséret hangján lesz alkalmam az örökszép Monna Vannában méltatni.

Kritikus.

marhadijazást és kiállítás rendez. Az ünnepély sorrendje a következő: Vendégek fogadása reggel 1/8 és reggel 1/9 órákor az újverbázi vasuti állomáson és azok esetleges elszállásolása. Csoportosulás reggeli 9 órákor Overbász községébe előtt és a jury bizottság megalakítása a városbáza tanácstermében. A díjazás ünnepélyes megüjtése d. e. 1/10 órákor. A díjazandó szarvasmarhák megtekintése d. e. 10 órákor és a jury folytatolagos működése a helyszínen és a díjak kiosztása d. e. 12 órákor a községbázán. Társas ebéd d. u. 1/1 órákor a „Haladó Kör“ helyiségeiben. Délután 3 órákor „Deák“ néptünnepély a községi Erzsébet ligetben Újverbász községgel együtt. Kirándulások és szórakozások.

Bacsmegyei Független Hirlap. Ezen a címen folyó hó 25-én új politikai napilap indul meg Zomborban, mint a zombori függetlenségi párt közlönye. Szerkesztője: Szilágyi Lajos.

Deák-ünnepségek vármegyénkben. A haza bölcsé születésének 100 ik évfordulója alkalmából az egész hazában kigyult a kegyelet mécse. A nagy nemzeti ünnephez osztatlan halával és hódolattal járult hozzá az egész vármegye. A zombori Deák-ünnepéről lapunk múlt számában számoltunk be részletesen. Szabadka városa is nagy fényvel ünnepelte meg Deák Ferenc emlékét. A diszközgyűlésen Farkas Zsigmond nagyszabású emlékbeszédet mondott. Baján Heller Richárd volt az ünnepi szónok. Újvidéken Deák Ferenc születésének évfordulóját több helyen is megünnepelték. Az állami polgári leányiskola ünnepén az intézet igazgatója Nemessányi Adél szép szavak kíséretében Deák Ferenc Vörösmarty Ilonkához címzett levelét osztotta ki a növendékek közt és nagyhatású emlékbeszédet mondott. Délután a városbáza nagytermében diszközgyűlés volt. Az ünnepi beszédet Rohonyi Gyula országgyűlési képviselő mondotta. Beszéd után lelkes taps és éljenzes hangzott fel. Bulkesz községben kegyelettel ünnepelték Deák Ferenc születésének 100 ik évfordulóját. Reggel harangzugás és mozsárlövés között vonultak a községi előljáróság és a presbitérium tagjai, valamint az iskolák növendékei a templomba, ahol Gotthard Sámuel igazgató tanító beszédet tartott. Az ünnep kezdete előtt a tiszta sváb lakosság magyar nyelven énekelte el a Szózatot, valamint a beszéd után a Hymnuszt. Este lakoma volt, amelyen Kottler Ottó evangélikus lelkész emlékbeszédet tartott. — Bácskáról írja tudósítónk: Községünk hazafias közönsége is méltó módon ünnepelte meg „a haza bölcsé“ születésének századik évfordulóját. A nevezetes évforduló alkalmával reggel 9 órákor a római kath. templomban nagy ünnepi mise tartott, melyen községünk hatóságai, egyletei és a r. k. tanulóifjúság tanítóik vezetése mellett testületileg vettek részt. A r. kath. iskolák tanulói Istentisztelet után az V. VI. oszt. tanteremben gyülekeztek össze, hol a Hymnus elnéklése után Halász Mihály tanító tartott ünnepi beszédet, végül az ifjúság a Szózatot énekelte el. Az ág. ev. és gör. kel. szerb iskolákban e napon is javában folyt a tanítás; ezekre — ugyalszik — a miniszteri rendelet nem vonatkozik. Este 8 órákor a „Polgári Olvasó-egylet“ helyiségeiben folyt le szép emléktünnepély, melyen az egész napon át tartott esőzés dacára is igen szép tarsaság vett részt. Az ünnepélyt itt is a Hymnus nyitotta meg, melyet az egész ünneplő közönség állva énekelte el. Ezután Radich Aladár szolgabíró felolvasta azt az emlékbeszédet, a melyet Borovánszky Gyula községünk ékes szavu jegyzője a nagy gyász miatt, mely őt fivérének épen ezen a napon bekövetkezett elhunytá által érte, az ünneplő közönségnek kettős fájdalomra maga nem mondhatott el. A felolvasást a hallgatóság lelkes éljenzéssel fogadta, amiből bőven kijutott az ügyes felolvasónak is. A felolvasás után Lederer Dezső mély érzéssel és kitünő színezéssel elszavalta Kölcsey: Hymnusát, amit szintén frenetikus tapsviharral jutalmazott a hall-

gatóság. Végül a közönség ismét állva együttesen elnéklelte a Szózatot és ezután a fiatalág Terpsichorének áldozott kivilágoskiviradtig a legjobb, legfesztelenebb hangulatban. Az izr. iskolában, minthogy a ritka évforduló épen szombatra esett, másnap reggel tartották meg a hazafias emléktünnepélyt, hasonlóképen az iparos tanácskölában is, ahol az egy tanterembe összegyűjtött 150 főnyi iparos és kereskedőtanoncoknak Csajagi Bernát igazgató tartott emlékbeszédet Deák Ferencről, az ifjúságot önzetlen hazaszeretetre és rendületlen hithűségre buzdította.

Színházi műsor. Szombaton „Casanova“ (gyönyörű operett), vasárnap d. u. „Qasimodo“, este „Halász szeretője“ (Dankó Pista népszimfóniája), hétfőn „Küzdelem a létért“ (Daudet), kedden „Füfü“, szerdán „Angot“, csütörtökön „Dolovai nábob lánya“, pénteken „Veszta szűzek“, szombaton „Éjjeli menedékhely“ (Gorjkij óriási szenzációs darabja), vasárnap délután „Molnár és gyermeke“, este „Füfü“.

A Hymnus a templomokban. A mai napon október 23-án az ország kath. püspökei értekezletre jönnek össze. Ez az értekezlet fog dönteni abban a kérdésben, vajjon a Kölcsey Hymnusát szabad-e énekelni a róm. kath. templomban. Ez a kérdés tudvalevőleg számos konfliktusra szolgált a múltban, okul az egybazi hatóságokkal szemben, mivel a Hymnus általánosan még nem volt elfogadva a katolikus egyházban és több helyütt egyenesen megtiltották annak éneklését a templomokban. Vasary Kolos hereceprimás most vegleges határozatot kíván hozatni a Hymnus-ügyben és ez irányadó lesz az összes hazai katolikus templomokra nézve.

A zombori állami tisztviselő-egylet tagjait értesitem, hogy részükre 20% arkedvezményű színházi jegyek (tamlaszék és zártszék) állnak rendelkezésre. Az utalványokat az egyesület titkárja: Megyesi Ferenc főgymnáziumi tanár állítja ki és pedig a délelőtti órákban a főgymnáziumban, a délutáni órákban pedig magánlakásán, Zomborban, 1903. október 22-én. Barezi Iván. egyleti igazgató.

Közigazgatási bírósági ítéletek A m. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztálya Szmeccányi Jenő és Nikolicz Sándor tanácsjegyző közreműködésével a következő két bácskai ügyben közölt ítéletet: Sztanisics község vadászati berlete. 1901-ben volt kiadandó Sztanisics község vadászati berlete. A képviselőtestület pályázat mellőzésével a községi jegyzőnek adta bérbe a vadászterületet. A közigazgatási bíróság megsemmisítette a község határozatát és nyilvános árverésre utasította a községet. Az árverés meg is történt és egy Rossmann nevű ajánlotta a legmagasabb bérösszeget. De a képviselőtestület egyik tagja azt indítványozta, hogy tekintsenek el Rossmann ajánlatától és adják bérbe a vadászterületet a jegyzőnek, akinek a község körül nagy érdemei vannak. A képviselőtestület így is cselekedett. Rossmann most panaszzal élt e határozat ellen és a közigazgatási bíróság rövid tanácskozás után helyt adott panasznak. A közigazgatási bíróság ítéletében kimondja, hogy a képviselőtestület nem volt jogosítva a legmagasabb ajánlatot mellőzni. A vadászterület csak az esetben nem lenne bérbe adható a legtöbbet ígérőnek, ha nem volna meg a kellő fizetési biztosíték. E lehetőség azonban a felmutatott iratok alapján nem fenn. — A szabadkai városi irnok választása. Az általános tisztújításkor Szabadkán Takács Jánost választották meg városi irnoknak. E választást Matievics István és társai két okból támadták meg. Először azért, mert Takács a választás alkalmával még nem volt 29 éves, másodsor pedig azért, mert ugyanakkor vád alá volt helyezve. A közigazgatási bíróság utóbbi oknál fogva helyt adott a panasznak és megsemmisítette Takács választását.

Páholyberlet. Színházunknál a 16. és 24-es számú páholyok páros előadásokra még kibérelhetők. Bérelni szándékozóknak szívesen áll rendelkezésére Balla igazgató.

Miniszteri határozatok iparügyekben. A kereskedelmi miniszter valamennyi másodfoku iparhatósághoz rendeletet intézett, amelyekben fölmenti az iparhatósági megbizottakat az I foku iparhatóság székhelyén kívül eddig eszközölt műhely és gyár vizsgálat, valamint a városok külterületen levő gyártelepek megvizsgálásának kötelezettsége alól, meg pedig azért, mert a legközelebb életbelépő 1901. évi XX. t. c. szerint az iparkihágási ítéletek alapjau befolyt büntetés-pénzek felerésze a községeket illeti, az ipardíjak pedig kereskedelmi oktatási célokra fordítandók s így az iparhatósági megbizottak fuvarköztségeinek fődözésére alap ezidőszerint nincs. Egy másik határozatot is hozott a kereskedelmi miniszter, kimondván, hogy az ipartestület kötelekebe tartozó iparokat, alkalmazottaik biztosításánál, a kertületi és ipartestületi betegsegítő pénztár között szabad választási jog illeti meg.

Magyarfalás Mitrovicán Bácsföldvár község előljárósága azon kerellemmel fordult a mitrovicai róm. kath. plébániához, hogy két anyakönyvi kivonatot küldjön. Ezen megkeresésre a mitrovicai r. kath. plébániabíróval azon választ adta, hogy mindenekelőtt nem tudják, hogy a bacsótdvári előljáróság mit kíván, másodsorban pedig írjanak valamilyen európai nyelven. A bacsótdvári községi előljáróság ezen magyarfaló ügyben a vármegyénk közigazgatási bizottságánál panaszt emelt, mely az ügyet a belügyminiszterhez terjesztette fel. Ezen felterjesztésre most érkezett le a belügyminiszter leírása, melyben közli, hogy a horvátban a belügyminisztert arról értesítette, hogy a djakovári püspöki szentszék a mitrovicai plébánia vezetőjét dorgálásra ítélte. A dorgálás meg van, de azért a magyarfalás Horvátországban zavartalanul folyik.

Szszakoronásokat früstökölő tyúk. Különös dolog történt Kasztics székelyvári községben. Juretics Péter községi hivatalnok szobájába ugyanis a minap reggel betévedt egyik tyúkja s egyszerűen lenyelte az asztalon feledezt két darab százkoronas bankjegyet. Juretics épp akkor tért be a konyhába, mikor nagy amulatára a tyúk a második százast tüntette el begyében. Persze, hogy megmentse a százast bankkókat, el akarta csipni a tyukot. De a pénzzel jóllakott tyúk eliramodott és kifutott az udvarra. Juretics utána. A tyúk futott zsákmányával és üldözője elől a szomszédba repült. Ott aztán szerencsétlenségére egy vizes gödörbe esett és fulladozni kezdett. A tyukot így kihalaszták és gyorsan felboncolták, hogy a begyében csuszátott bankkókat kivegyék belőle. A pénz gazdáját azonban még csak ekkor érte a szomorú meglepetés, mert a két százkoronas helyett csak nedves papirfoszlányokat talalt.

Csalás vagy lopás? Komikus dolog eset meg Baján Suhajda Janos ácsmesterrel. Az új közkórház telken lebontott régi házak anyagát ő vette meg. A napokban az anyagok osztályozásával foglalatokodó munkásaihoz odajön egy sváb és arra kéri őket, hogy mutassak meg neki azokat az ajtókat és ablakokat, melyeket ő megvett. A munkások a kérésnek engedtek, aztán az idegen kértére segítettek is felrakni 6 ablakot és 2 ajtót. A gazda estefelé nézett a telepre és ekkor jelentik neki, hogy a sváb elvitte az ajtókat és az ablakokat. Suhajda persze nem tudott az eladásról semmit. Később egy, az új kórház építkezésénél elfoglalt idegen munkás mondotta, hogy vasárnap ott volt valaki, aki Suhajda megbizottjának mondotta magát és úgy az összes ablakokat, mint az ajtókat, valamint minden faanyagot eladott vidéki parasztnak és mindenkitől fel is vette a foglalót. Az agyafurt csalót keresi a reudórság.

Drága utazás. Különös módon szenvedett érzékeny kárt Konopka György ópazuai kereskedő. Vasárnap éjjel a pest-zimonyi vonattal utazott, miközben a Szabadka és Kelebia állomások közötti utvonalon elhagyta a kocsiszakaszt, a melyben tartózkodott és kintléte alatt valahol kiejtette zsebéből pénztárcáját, úgy hogy többé nem tudott nyomára

akadui. A tárcában tekintélyes összegű készpénz 1169 korona volt bankjegyekben. A károsult bejelentette veszteségét a szabadkai rendőrségnek, ahol érélyes nyomozást indítottak, de az eltűnt pénz hollétét mindeddig nem lehetett felkutatni.

Színház — Irodalom.

„Nők barátja.” Az utólrhetetlen francia szellemességnek valóságos kincsestára Dumasnak hídfőn este előadott vígjátéka. Egy darab, amely szakadatlan sorozata a gyöngyökként lepergő találóbbnál-találóbb bon-motte-oknak, s ha talán nem is a vas-kalaposok által olyannyira tisztelt morálnak a dicsőítésére íródott, mindenesetre van a fiatalságnak annyi haszna belőle, hogy De Ryons-tól megtanulhatja az udvarlás elegáns művészetét. És ez is valami. A darab nem a cselekményt, illetőleg a mesét helyezi előtérbe, mert hiszen az előbbiből nagyon kevés, az utóbbiból pedig mondhatni alig van valami, hanem a kettő helyett kárpót az egyedül álló gall couserie gyönyörű bemutatásával. A darab sikamlós alapon épült, a kétértelműség nincsen száműzve, csak hogy az benne a különös, amiben a franciák oly utólrhetetlenek, hogy nincsen előtérbe helyezve a jó izlés rovására. A nagy szerző darabjában csak sejtet. Sejteti, hogy Leverdetné lelépett arról a bizonyos egyenes utról, amelyet a házasság csódjé vált fel, sejteti De Ryonsban az elbizakodott viveurt, aki oly szellemesen gorombáskodik, hogy szinte tévedésbe hozza azt, kinek minden szava szól, sejteti a fiatal leányban Balbine-ben a legraffináltabb bakfist és Jane de Simroseban az erkölcsatlenségre hajló asszonyt, sejteti Montégreban az ideális szerelmezt s végül a kontraszt pompás alkalmazásával győz meg a sejtetés ellenkezőjéről: a kibékítő valóságról. És mindez egy egyszerű tény bebizonyítására: hogy a valóni készülő asszony Jane de Simrose, voltaképen soha senkit sem szeretett, mint de Simrose urat, a férjét. Ime a darab egész összessége, mely 5 felvonáson át nyújt oly szellemi élvezetet, hogy szinte sajnáljuk a függőny legördültét.

Hálával tartozunk Balla Kálmánnak azért az élvezetért, amelyet a Nők barátjával a közönségnek szerzett. Sok ilyen francia darabot akarunk látni, mert csakis az ilyenek és a hozzá hasonlóknak van jogosultságuk színpadunkon szerepelni.

Áttérve az egyes szereplőkre, Tarján Irmát kell elsősorban felemlítenem. Jane szerepében meglátszott rajta, hogy kedvvel illeszkedett bele az ensembleba. Játéka ügyes volt s ha mozdulatainak olykor helyén nem való tulságos hevességével felbogy, nem fogja a figyelmet elvonnai szóbeli előadásától, mert e körülmény csak hátrányt jelenthet. Az ilyen alakítás feltétlenül megköveteli a mimika és az előadás tökéletes összhangját s ott ahol kell, azt az egyedül álló finom pajzanságot, amelyre csak a franciának van szava: az esprit! Toalettje kifogástalan volt. — Leverdetné szerepében régi ismerősünk Bodroghi Lina ismét korrektül megállta helyét. Szerepét nemcsak hogy teljesen átérzte, hanem temperamentumos játékaival még a legfinomabb nuançe-okat is érvényre juttatta. Ha minden alakítását oly ambícióval fogja végzni, mint az eddigieket, úgy mindenkor elismerésre tarthat számot. — Balbin szerepét Peterdy Etel elég ügyesen kreálta volna, ha azt előzőleg gondos tanulmány tárgyává teszi. De így tulságosan előtérbe helyezte az eről-

tetett naivitást, holott ha saját énjét engedte volna mint tude fiatal leány korlátlanul megszólaltatni, tökéleteset nyújtott volna a publikumnak. — Gerófi Ilona Hackendorf kisasszony szerepében nem volt az, aminek a szerző ezen alakot elképzelte. A színpadi affektációnak csak addig van meg a határa, a meddig azt az író megszabta, aki tul-lépi, élvezhetetlenné válik. Ennyit az alakító szives figyelmébe. — De Ryons szerepében Balla Kálmán ismét tökéletes volt. Korrekt eleganciája, az igazi bonvivant jellemző pajkos vidámsága, a raffináltat tettető becsületes lélek gondolkozásával mind — egytől egyig az igazgató kitűnő tehetségének fényes bizonyítékai valának. Látszik nála, hogy nemcsak szerepét tanulja, hanem az író intencióinak az egész darab összességének is él. Csak egyet ajánlok figyelmébe, hogy nagy előnyére fog szolgálni, ha beszédét meglassítja. Hogy miért, azt felesleges megokolnom. — A többi szereplők közül Peterdy Sándort igen jó alakításért (De Targelle) és Szénássy Györgyöt (De Montegre) kell dicsérőleg kiemelnem. Tihanyi Miklós bizonyára jobban meg fogja állni helyét más szereplőkben, mint a ráerőltetett apa szerepében. Tihanyi Vilmosnak pedig más alakítást kell bemutatnia, hogy némi dicséretben lehessen része. Virág Ferencet, a komikust majd más szerepben fogom megfigyelni, e szerepében kissé clown szerű volt.

„Bajusz.” Lapunk múlt számában már elmondottuk véleményünket Verőnek ezen állítólagos operettjéről. Ez alkalommal már csak a szereplőkkel foglalkozunk. A keddi esti előadás, amennyire a kétes értékű darab megengedte, elég jól ment. A rokokó grófnőből magyar mágnás kisasszonnyá át-gubódzó affektált hölgyet Lévy Margit alakította. Nagyon nehéz róla, mint szubrettről véleményt mondani, mert e tekintetben tavalyi bájós primadonnánk nagyon, de nagyon elkényeztette közönségünket. Az a tánc, amit Lévy bemutatott, messze mögötte maradt a tavalyinak, hangja azonban igen kellemes. Csak mozdulatai nélkülözik a grációzitást azon mértékben, amelyhez szokva vagyunk. Hanem amint egyes jelek játékában sejtették, igen jól fog beválni Lévy Margit a magyar népszínművekben. Akitől azonban a keddi előadás alapján nagyon sokat várunk, miután bár csekélyke szerepében is feljogosít erre, az Radnay Zsuzska. Keresetlen báj nyilatkozott meg minden szavában, minden mozdulatában Rozetta komorna kedves szerepében. Toalettje egyszerű volt, de felette izléses. Hangja kellemes, tédén csengő, mozdulatai pedig nemcsak a színpadon való tökéletes otthonosságot, de végtelen grációzitást árultak el. Reméljük, hogy feltevéstünkben nem fogunk csalatkozni nála. Gerófi Ilona valamivel jobb volt, mint a Nők barátjában. Peterdiné Anna megjelenése izléses toalettjében nagyobb hatást tett, mint játéka, mely nem nélkülözi azt a bizonyos sokat emlegetett routint — ha az egybangu deklamációról lemondana. A férfiak közül Balla Kálmánt kell mint eddig is, úgy most is kitűnő dicsérettel felemlítenünk. Lelkesen játszott, dacára annak, hogy ahhoz nem volt nagyon biztató az ürességtől kongó nézőtér. A második felvonásban Gerófiel lejtett toborzója egyszerűen pompás volt.

A többi szereplő közül különösen Tihanyi Miklós (János huszár), Peterdy Sándor (Kozári kancellár) érdemeltek dicséretet. A többi szereplő is jó volt. A kar egyöntetűen

működött, a zenekar hangszerelése is megfelelő volt.

A „Cigánybáró” Strauss bájós zenéje töltötte be szerdán este színházunkat. Az édes operette sajna, ismét kevés publikumot vonzott, amit nagyrészen azonban a fűtetlen színháznak tulajdonítunk. Az előadás nagyon szép volt. A szereplők közül jólesően kellett tapasztalunk, hogy Lévy Margit (Saffi) szerdai debut-jével rászolgált arra, hogy véleményünk rögtön megváltozzék. Kitűnően játszott és szép hangjával, mely különösen a felsőbb regiszterekben csengett pompásan, sűrű tapsot aratott. Benne igen jó erőt bír a társulat. Balás Janka (Arzena), akit ez alkalommal első ízben láttunk, kellemes hangú énekesnő, aki ha legyőzi a lámpalázzal járó szögletességét, igen jó színésznő lesz. Laky Eugenia (Cipra) jó alakítást végzett. Barinkai szerepében Áldory László a tenorista mutatkozott be. Játéka elég ügyes, hangjáról véleményt azonban nem lehet mondani, mert rekedt volt. Tihanyi Miklósnak (Zsupan) mókái erőltettek voltak. Nagy hatást keltett azonban kellemes hangjával a kritikusokról énekelt kuplójában. — A többi szereplő mind megállotta helyét, a kar összeneke nagyon szép volt s különösen lelkesítő a Rákóczy-induló! A kifogástalan rendezés Balla Kálmán nagy szaktudását dicséri.

Műsor. Ma „Casanova” újdonság — először — bérletszűnetben. Barna Izsó a Népszínház zseniális karmesterének regényes operettje, egyike az elmúlt színházi évad legfigyelemreméltóbb alkotásainak — mely jó darab ideig uralta a műsort — s a héten újra műsorra tűzték. Nemcsak végtelenül bájós muzsikája, de a szövege (mely ment minden frivolitástól s fiatal leányok is megnézhetik) is nem mindennapi Társulatunk nagy goudal s a már megszokott fényes és pazar kiállításban készíti elő a szezon első nagy attrakcióját. A főszerepeket: Lévy Margit, Szénássy György, Tihanyi Miklós, Áldory L., Virágh Ferenc és Vitéz R. adják. A 2 ik képben (a velencei karneval) „Bolero” és „Tarantellát” lejt Radnay Zsuzska és Peterdy Etel. Az összes táncok betanításával Láposy Gusztáv végzett dicséretre méltó munkát.

Művészi hangverseny Bácskulan. A bácskurai polgári olvasó-egylet helyiségeiben Lovászné Semsey Mariska, a budapesti m. kir. operaház énekesnője egy budapesti zongoraművész kísérete mellett f. hó 24 én művészi hangversenyt rendez.

Színészeink érdekében akarjuk e sorokkal közönségünknek becses figyelmét felhívni arra a szomorú jelenségre, hogy a jelenlegi igen jó társulat, még eddig nap-nap után üres ház előtt játszik. Sok város megirigyelhetné Balla Kálmánt és társulatát tőlünk, mert minden dicséret nélkül mondva, még eddig nem volt oly ambíciózus igazgatónk mint a mostani. Ismerjük programját és ezért bátran állíthatjuk, hogy ő mindent kész megtenni a közönségért, kész a legnagyobb áldozatra is, ha megfelelően pártoljuk. Amit eddig bemutatott, az mind tökéletes volt. De mit ér az ő törekvése, ha a közönség nem pártolja és olykor avatatlannul moud kritikát felette. Nap-nap után üres ház, hisz ily körülmények között soha — de soha nem számíthatunk tisztességes társulatra. Valóban kitűnős fogalma lehet az idegennek, ha a kongó házban akarja feltalálni a „gazdag Bácska” székvárosát. Pedig jól tudjuk, hogy nálunk sok mindenne jut: cigányra, pezsgőre

is, csak mikor a magyar kultúra támogatásáról esik a szó, vagyunk szűkmarkuak és begombólkozunk állig, a vagyontalanság, nálunk nagyon is diszes köpenyébe. Oly óriási intelligencia mellett, mely nálunk van, ki pártolja a színészetet? Csakhogy nálunk hiányzik a lelkesedés, ami oly szép minden más és sokkalta szerényebb körülmények között levő városokban. Most itt az alkalom, dobjunk félre az ősi visszamaradást és pártoljunk egy kissé azokat, akik a mi édes magyar nyelvünknek barcosai, akik lelkesíteni hivatják bennünket. Nem reklám ez, hanem őszinte, igaz felszólítás ez részünkről és hisszük is, hogy meglesz a fogantaja nálunk — mert szükség van erre!!!

Az új szinpad. A jelenlegi színi évad megnyitásával kellemes meglepetésben volt része közönségünknek. A régi, híres kopott butorzat, a rongyos díszletek egytől-egyig eltűntek s helyükbe kifogástalan új holmi került. Mi annak idején már részletesen leirtuk az új berendezést s most mikor azt már szemünk előtt láttuk, el nem mulaszthatjuk dicsérőleg kiemelni a zombori iparosok árucarnokát, a butorokat készítő egyes iparosaink és az intézet derék vezetőségét. Az összes butorok kifogástalanul szépek, célszerűek és modern stílusban készültek. Finom izlésről, a korral való haladásról tesz minden darab tanúságot s csak gratulálhatunk az agilis igazgatónak Novákovits Izidor urnak, hogy ily lelkes iparogárda élén áll, amely midőn a kultúráért kellett áldoznia, eltekintet talán anyagi előnyöktől is, hogy minél szebbet és tökéletesebbet nyújtson. Szinpadunk ma kiállja a versenyt bármely vidéki szinpaddal s most csak a közönségen mulik, hogy abban minél gyakrabban gyönyörködjön is.

Baka-Baitz Irma új zeneműve.

Baka Baitz Irma a kiváló zeneszerzőtől, kitől már több igen szép zeneszerzemény jelent meg, melyek nagy közkedveltségnek örvendenek, két újabb zeneszerzeménye jelent meg a könyvpiacra. Az egyik „Leány-álom“ polkamazurka, szövegét írta Reim Lajos, a másik „Hajnal“ dal keringő, szövegét írta Szávay Gyula a jeles költő. A „Leány-álom“ Dupeza Kálmánné Schick Eliza urasszonynak és férje Dupeza Kálmán urnak, a „Hajnal“ keringő, Hollán Sándorné urasszonynak van ajánlva. A két zeneszerzeményt, mely igen diszes kiállításban jelent meg, melegen ajánljuk a zenekedvelő közönség figyelmébe. Kapható a Rózsavölgyi és társa udvari zeneműkereskedésében.

Ifjukorom emlékei. Ozgyáni Géza tanítójelölt beiktatáskor emlékei című vegyes apróbb munkákat tartalmazó kis füzetét. A füzet tartalma a következő: Előszó. XIII. Leo. Római utinapló. A tanítói pálya. Március idusa. Milyen legyen tanításunk? Az iskola. Ára 20 fillér.

A magyar föld lakóinak néphitéről.

Írta: Zsoldos Benő.

I.

Egy oly téma ismertetésére vállalkoztam jelen szerény elmefuttatásom keretében, mely irodalmunkban, dacára a kérdés roppant változatosságának és nagy arányú kiterjedtségének: még mindig nem talált a megfelelő számú művelőkre. Szerves egészségét tömöríteni mindazt, mi az istenáldott magyar föld népeinek vallásos meggyőződésére s ebből fakadó — sokszor teljesen naiv hitére vonatkozik, — különben is oly feladat, mely amig egyfelől a

legodaadóbb, huzamosb buvárkodást igényli, másfelől egy ily egyszerű tanulmány alakjában egyáltalán meg nem oldható.

Épen e szempontból az olvasó ne is várjon tőlem e percében valami kerekded, teljesen befejezett dolgozatot. S megvallom, főfigyelmem nem is irányult most másra, mint arra, hogy általa, mintegy vetítőgéppel, egy kiválóbb ethnografusaink által itt is, ott is összedegretett adatok felhasználása révén, néhány percre halvány világosságot vethessek egyszerű népeink romlatlan érzés- és gondolatvilágára s egy pár, önmagában esetleg jelentéktelen, de csoportosítva szertőlött jellemző vonás előtársával szinte észrevétlenül behatoljunk a nép lelkébe.

Népeink hite a legnagyobb részben erős összefüggésben áll a vallással. Mint e földnek bármely többi népe, úgy a magyar is, a mindeneket kiformáló és megérlelő idők folyamán, vallásos kegyeletének tárgyaihoz kiváló előszeretettel fűződött egyes fogalmakat, melyeknek révén az ő naiv lelke a természetfölöttieknek látszó dolgokat megmagyarázni igyekezett.

Bármily eltérők legyenek is egymástól a különböző vallásrendszerek a földön: a nép naiv hite és felfogása sok népnél nagyszámú rokonvonást tüntet föl. Épen a néphitnek a megegyező vonásai engednek következtetni arra, hogy lesz idő, midőn a még most oly eltérő vallásrendszerek sokkalta jobban fognak közelni egymáshoz; amint Müller Miksa, a nemrég elhalt nyelvész és mély gondolkodó mondja: „ki tudja, nem lesz-e a mult kriptájából valamikor a jövő egyháza? Mikor majd lesz egy közös találkozóhely, hova mindenik vallásrendszer magával viszi azt, ami neki a legbecesebb, azt a drága gyöngyöt, a melyért szívesen odaadja a többi: a brahman ennek a világnak a létében való hitetlenségét és hitét egy másik, jobb világban; a buddhista egy örök törvényről való ismeretét s a törvény iránti kész önmegadását, szelid lelkületét s a teremtett dolgok iránt jámbor részvétét; a mohamedán, ha mást nem, a maga mérsékletességét és önmegtartóztatását, a zsidó az ő egy Istenében, az igazságot szerető Istenben való szilárd, jó- és balsorsban egyaránt rendületlen hitét; a keresztényen azt, ami mégis csak jobb mindennél, ám kísérték meg a kételkedők is — az istenség szeretetét, nevezük bár ezt az istenséget akárhogy, Végtelennek, Örökkévalónak, Atyának, a legfőbb s önmagában valónak, a mindenekfölött, mindenekáltal és mindenekben Élőknek, akinek szeretete nyilvánul felebarátaink szeretetében, az összes élők, sőt a holtak eleven és éltető, el nem muló szeretetében.

E kis kitérés után térjünk vissza eredeti tárgyunkhoz s a való életből vett adatok alapján, különböző ethnografiai feljegyzések szerint lássunk egyet-mást a néphit nyilvánulásaiából.

Versényi György egy ethnografiai tanulmányában érdekes feljegyzéseket találunk többek közt arról, hogy Deésen és vidékén miként vélekednek a lidércről. Az ottani lakosok szerint a lidérc — mint ők nevezik, egy kicsi, ludtalpu, ocsmány képű szörnyeteg. Az emberrel megfordítva beszél. Ezt a szót: ember, úgy mondja, hogy: „rebme.“ Aki nem tud vele így beszélni, azt valami szerencsétlenséggel bünteti meg. — Vagy érdekes a Deésaknaiak néphite a vízi szellemről. Egy idegen országból Deésaknára vetődött sóvágó fűrdött a bánya tavában s bele fulladt. De a víz nem vetette fel a testét, mert a testéből vízi szellem lett. Egy fiu pedig fürdeni akart

a vízben, de alig lépett bele, elmerült. Meglátja egy ember a partról s utána ugrik. De valami láthatatlan kéz nagy erővel vonta befelé. Az ember azonban az Isten nevét említette s a szellem azonnal elvesztette minden erejét s mindketten megmenekültek. — A szucsáki lakosoknak már egy kincsörző ördögéről is van tudomásuk. Ha egy fekete macskát megölnek és szívet a keresztuttra teszik, 9 nap és 9 éjjel ott hagyják: egy gyémánt gyűrűvé változik. Csakhogy ördög őrzi. Azért, mikor kiveszik, ajándékot kell vinni, mert különben az ördög örökkéig szorongatja az embert.

A deésiek szerint a szentjánosbogár onnan kapta a nevét, hogy mikor keresztelő Jánost üldözték, ilyen kis bogarak világitottak előtte a sötétben. Ugyancsak a deésieknek érdekes a néphite a nyárfáról. Mikor Jézust felakarták feszíteni, alkalmas lát kerestek, hogy kiácsolják. A tölgy keményen ellentállott. A tűzfa jobbra-balra hajlongott, hogy ne tudjanak hozzá vágni. A feyő a szurokjával védte magát. De a nyárfára nem hederítettek, vágni kezdték. Rezzgett belé minden levele. Ma is folyvást reszket, mert fél, hogy megint ráakasztanak valakit. Van továbbá szerintük egy tövises fa melynek össze-vissza van kuszálva az ága. Ez azért van így, mert annak töviséből csinálták a krisztus koszorúját.

Marmula János egy néprajzi dolgozatában jellemző adatként említi fel azt, hogy Árva megye lengyel ajku lakosainak hitében kiváló helyet foglal el a boszorkány, mely az ördög szövetségeseként szerepel. Hatásköre a rontás. Ha az ember haját meg tudja kaparítani, bármily nyavalyát boesáthat rá. Megrontja az állatokat is. Teheneket, hogy tejtük ne legyen, vagy borjut ne lehessen nevelni semmi házi tehéntől; tyukokat, hogy ne tojjanak, a kotlósok rosszul üljenek, de még a földet is, hogy azon csak gaz teremjen. Az erre való hatalmat az ördögötől kapják; előbb azonban egy szerződést kell a jobb kezük mutató ujjából kibocsátott vérral aláírniok, melyet, hogy a pokol hevében el ne égjen, u. n. „eléggetetlen papirosra“ irnak. Ha az első legelőre hajtáskor a házpadlásra felmegy az ember és onnan a háztető ablakán át egy ekekeréken nézi a kimenő teheneket, meglátja és felismeri a boszorkányokat, kik a teheneken s azok mellett seprűn lovagolnak.

A világ teremtését a biblia szerint, mint minden népek, ők is az Istennek tulajdonítják, de már a hegyek és völgyek megalkotását a vízözön s egyes más események műveinek vallják. A föld forgását, kivált az idősebb emberek, a világért sem hinnék el. Érdekesek erre nézve egy zubricai, árva megyei parasztember fejtegetései. „Uram, úgy mond az atyafi, nektek okosoknak, ha sokat hiszek is, ezt az egyet nem hiszem el, (hogy t. i. a föld forog). Már én csak vagy 60 esztendeje járok Trsztenára s azóta mindig szörnyű nagyon vigyázok az utamra, de oda még mindig Jablonkának és Chizsnyének kellett mennem, nem pedig Rabcának, vagy Pekelniknek. Már pedig ha ez a föld lassan forog is, 60 esztendő nagy idő, ezalatt annyit csak fordulhatott volna, hogy Trsztena most Dunajecen vagy Polhorán legyen. Házam pedig ugyancsak 70 év óta, mióta eszemet bírom, mindig keletnek nézett, soha nyugatnak. A gyermekek fejébe beszélhetik az iskolába, de már énnekem csak hiába mondják. S az öregét sehogy sem lehetett meggyőzni a föld forgásáról.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. T. J. Apatin. Levelét vettük; ígért közleményének mint mindig, úgy most is a legnagyobb készséggel adunk helyet. Szívélyes üdvözet.

HIRDETÉSEK.**Eladó méz.**

A legfinomabb „Virág-méz” van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses figyelmébe ajánlani.

Kilója 1 koronától feljebb.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Resch József.

mézesbábos és viaszöntő
Zombor, Radicsi-utca 93. sz.

3—1

1360 szám.

1903. évi.

Árlejtési hirdetmény.

Bács Bodrog vármegye törvényhatósági bizottságának 4386. alisp. 284. jkvi ex 1903. számú határozatával Opalánka községben új községi óvoda-épület felépítése rendeltetett el.

Ezen építkezési munkálatnak biztosítása végett Opalánkán a község ház tanácsstermében **1903. évi november hó 1-ső napján d. e. 9 órakor** nyilvános szóbeli árlejtést tartunk, a melyre a vállalkozni szándékozókat meghívjuk.

Kikiáltási ár 13696 kor. 74 fil.

Az árlejtési feltételek, úgy a vonatkozó terv és költségvetés Opalánka község jegyzői hivatalánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Opalánka, 1903. október hó 14-én.

Bikár György, **Plávitsy Péra,**
jegyző. 2—2 bír.

2063. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Alulirt községi elüljárók ezennel közhírré teszik, hogy a Csataalja község tulajdonát képező nagykorcsma és mézárászék épület **1903. évi november hó 5-én délelőtt 9 órakor** a község házánál megtartandó nyilvános szóbeli árverés útján, egymásután következő két évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 500 korona évi hasznóbér.

Árverelni szándékozók az árverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzzül a község pénztárába letéteményezni.

Az árverési feltételek Csataalja község jegyzői irodájában a rendes hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Csataalján, 1903. október 10-én.

Szilvász György, **Putterer István,**
jegyző. 2—2 bír.

A Párisi Áruház átalakítása!

Üzletünk, a kitűnő hírnévnek örvendő és meggyeszerzte méltán nyolt **Parisi Áruháznak** a modern kor követelményeinek megfelelő átalakítása folytán, tisztelettel értesítjük nagyérdemű vevőinket és üzletbarátainkat, hogy az átalakítás tartamára raktáron levő kitűnő és első minőségű **uri és női divatcikkeinket** **jutányos és mélyen leszállított áron** eladásra bocsájtjuk.

Tisztelettel

Tuna Gusztáv és Társa

ZOMBOR, a korszón a nagytőzsde mellett.

6—4

1000. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 1098. számú végzése következtében dr. Hirman Ferenc zombori ügyvéd által képviselt zombori ipar, hitel és árucarnok szövetkezet javára dr. Pataj Sándor zombori lakos ellen 517 kor. 80 fil. és járulékaik erejéig 1903. évi szeptember hó 23-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorneműek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 1098/2. számú végzése folytán 517 kor. 80 fil. tőkekövetelés, ennek 1900. március 18. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 63 kor. 30 fillérben bírólilag már megállapított költségek erejéig Zomborban alperes lakásán leendő eszközlésére **1903. évi október hó 27-ik napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fog adatni.

Zomborban, 1903. évi október hó 12-én

Cservenka Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

A magyar nyelv elsajátítása végett egy német anyanyelvű urileány hosszabb időre teljes ellátást keres oly bácskai keresztény uri családnál, ahol a magyar nyelvet társalgás útján megtanulhatná. Csakis bácskai magyar közönségben óhajt tartózkodni, lehetőleg Zombor közelében. Az ellátási költségek megjelölésével a szíves ajánlatokat lapunk kiadóhivatalába kéri — a hirdető.

4—3

Pályázat.

Egy a jegyzői teendőkhöz teljes jártassággal bíró díjnak alkalmazást nyer Parabutyt község jegyzői irodájában.

Megelégedésem kiérdemlése esetén hosszabb időre alkalmaztatik.

Dija havonként 66 korona.

Ajánlatokat **folyó hó 30-áig** fogadok el.

Parabutyon, 1903. október 15-én.

Szalay József,
jegyző.

2—2

ELSŐ BAJAI AGYAG-, CEMENT- ÉS GIPSZÁRUGYÁR Özv. SPITZER SIMONNÉ és TÁRSA.

Ajánlják: **templomok, folyosók, kapubejáratok, konyhák, fürdőszobák, üzlethelyiségek, gépházak, kertiházak** stb. kövezetének, ugyszintén falak burkolására

egyszerű és diszes Metallique lapjaikat,

mint legszebb, legtartósabb és legolcsóbb burkoló anyagot.

Préselt járdatégla, gipszdiszitmények, cement diszcserép.

Mintalapokkal és költségvetéssel bármely hajó- vagy vasutállomásra szívesen szolgálunk.

13—13

Telefon 33.

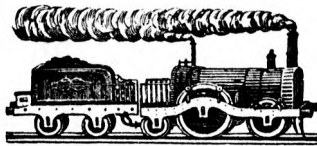
**MINDENNEMŰ
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁK**

DISZESEN KÉSZITTETNEK

A BÁCSKA KIADÓHIVATALÁBAN.

Magyar királyi állam-vasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1903. ÉVI

OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda Budapest—Zimony—Belgrád. Vissza												
szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.
7.15		2.40	3.10	10.20	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	7.05	9.50	1.05	6.55	
12.33		5.47	7.57	4.05	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	5.05	9.46	1.56	
1.22	3.45	5.56		5.30	ind.	SZABADKA	érk.	10.53	7.34	9.34	1.21	7.10
1.51	4.20			5.57		Csantavér		10.21	6.59		12.56	6.14
2.18	4.52	6.27		6.26		Bács-Topolya		9.57	6.34	9.02	12.34	5.17
2.44	5.19	6.42		6.48		Hegyes-Feketehegy		9.27	6.01	8.46	12.05	
3.05	5.44	6.56		7.16		Verbász		9.01	5.39	8.33	11.48	
3.26	6.17			7.38		O-Kér		8.36	5.11		11.29	
3.44	6.39			8.07		Kiszács		8.16	4.50		11.13	
4.06	7.05	7.41		8.29	érk.	UJVIDÉK	ind.	7.51	4.24	7.50	10.52	

Oda Szabadka—C-Becse Vissza					
v. v.	sz. v.	ind.	szabadka	érk.	sz. v.
4.40	1.30	ind.	SZABADKA	érk.	8.34 5.25
5.08	1.58		Békova		8.07 4.58
6.19	3.21	érk.	ZENTA	ind.	6.40 3.40
7.47	5.27		Ada		5.26 2.19
8.10	5.42		Mohol		5.05 2.02
8.30	6.02		Bács-Petrovosszellő		4.39 1.37
8.56	6.28	érk.	Ó-BECSE	ind.	4.10 1.10

Oda Szeged-Rökus—Zenta Vissza					
v. v.	sz. v.	ind.	SZEGED-ROKUS	érk.	sz. v.
4.15	2.00	ind.	SZEGED-ROKUS	érk.	8.51 5.41
4.40	2.23		Röszke	ind.	8.28 5.19
4.58	2.42	érk.	HORGOS (136)	ind.	8.07 5.01
5.01	2.50	ind.	HORGOS	érk.	7.57 4.49
5.20	3.09		Bács-Martonos		7.39 4.31
5.43	3.32		Ó-Kanizsa		7.25 4.17
6.04	3.54		Adorján		6.56 3.53
6.29	4.19	érk.	ZENTA	ind.	6.30 3.28

Oda Szabadka—Baja Vissza					
sz. v.	sz. v.	sz. v.	ind.	SZABADKA	érk.
4.50	1.47	6.43	ind.	SZABADKA	érk.
5.25	2.22	7.18		Csikéria	
6.03	2.54	7.50		Bács-Almás	
6.09	3.00	7.56		Almás	
6.34	3.26	8.25		Bikity-Borsód	
7.08	4.00	8.59	érk.	BAJA	ind.

Oda Baja—Ujvidék Vissza					
v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
4.00		1.15	ind.	BAJA	érk.
4.11		1.25		Baja-szállásváros	
4.25		1.38		Vaskut	
4.51		2.01		Gara	
5.09		2.16		Pigyica	
5.37		2.39		Sztanisics	
5.56		2.56		Gákova	
6.15		3.14		Nenadics	
6.25		3.23	érk.	ZOMBOR (étk.)	ind.
2.25	6.51	3.51	ind.	ZOMBOR (étk.)	érk.
2.31	6.57	3.57		Zombor-vásártér	
2.41	7.07	4.07		Fernbach-szállás	
2.50	7.16	4.16		Zsárkóvács	
3.06	7.30	4.30		Ó-Sztapár	
3.35	7.49	4.49		Bresztovác	
4.05	8.10	5.12		Hódságh	
4.46	8.35	5.37		Parabuty	
5.00	8.49	5.51		Paraga	
5.40	9.16	6.09	ind.	GAJDOBRA	érk.
5.54	9.30	6.23		Bulkesz	
6.16	9.45	6.38		Petrovác-Glozsán	
6.50	10.10	7.03		Futtak	
7.13	10.31	7.25	érk.	UJVIDÉK	ind.

Oda Szeged-Rökus—Szabadka Vissza										
szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	vegyes v.	ind.	SZEGED-ROKUS	érk.	vegyes v.	szem. v.
3.05	8.10	11.45	4.31	8.00	ind.	SZEGED-ROKUS	érk.	7.01	10.46	3.24
3.22	8.27	12.01	4.47	8.26		Röszke		6.42	10.31	3.09
3.35	8.42	12.15	5.02	8.48		HORGOS		6.25	10.18	2.55
3.50	8.55	12.28	5.15	9.10		Királyhalom		5.58	10.05	2.36
4.05	9.08	12.41	5.29	9.30		Palics		5.42	9.53	2.24
4.17	9.19	12.53	5.40	9.48	érk.	SZABADKA	ind.	5.25	9.40	2.10

Oda Szabadka—Dálya Vissza										
v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	ind.	SZABADKA	érk.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
5.00	2.02	6.10	6.25	ind.	SZABADKA	érk.	6.50	9.24	12.59	10.24
5.25	2.26		6.56		Tavankut		6.17		12.37	9.58
5.45	2.46	6.41	7.23		Bajmok		5.53	8.54	12.20	9.40
6.16	3.17	7.05	8.05		Nemes-Militics		5.02	8.28	11.44	8.59
6.30	3.31	7.17	8.27	érk.	ZOMBOR	ind.	4.40	8.17	11.27	8.40
7.03	4.02	7.37			Prigl-Szent-Iván			7.56	10.58	8.04
7.17	4.16	7.47			Szonta			7.46	10.42	7.48
7.29	4.28	7.57			érk. GOMBOS	ind.		7.37	10.0	7.30
9.23	5.25	8.42			ind. ERDŐD	érk.		6.57	9.22	6.03
9.35	5.37	8.52			érk. DÁLYA	ind.		6.46	9.10	5.60

Oda Ó-Becse—Ujvidék Vissza										
sz. v.	v. v.	sz. v.	ind.	Ó-BECSE	érk.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	
4.40	9.50	4.25	ind.	Ó-BECSE	érk.	6.55	12.43	7.44		
5.05	10.21	4.49		Bács-Földvár		6.33	12.16	7.22		
5.27	10.48	5.10		Csurogh		6.15	11.47	7.03		
5.49	11.22	5.32		Zsablya		5.50	11.13	6.37		
6.04	11.45	5.47		Gospodince		5.31	10.44	6.21		
6.30	12.24	6.11		Temerin		5.14	10.20	6.04		
6.39	12.36	6.20		Járek		4.58	9.50	5.46		
6.53	12.53	6.34	érk.	VASKAPU	ind.	4.43	9.31	5.31		
7.01	1.07	6.36	ind.	VASKAPU	érk.	4.40	9.24	5.23		
7.25	1.35	7.00	érk.	UJVIDÉK	ind.	4.15	8.55	5.00		

Oda Ujvidék—Vaskapu—Titel Vissza										
sz. v.	v. v.	sz. v.	ind.	UJVIDÉK	érk.	v. v.	sz. v.			
6.37	5.10	ind.	UJVIDÉK	érk.	6.00	3.01				
7.00	5.38	érk.	VASKAPU	ind.	5.33	2.38				
7.05	5.50	ind.	VASKAPU	érk.	5.28	2.33				
7.31	6.24		Káty		5.06	2.15				
7.42	6.38		Tiszakálmánfalva		4.43	1.56				
7.57	7.00		Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41				
8.11	7.18		Vilova—Gardinovec		4.04	1.26				
8.24	7.34		Lok		3.48	1.14				
8.37	7.50	érk.	TITEL	ind.	3.32	1.00				

Oda Hegyes-Feketehegy—Palánka Vissza										
v. v.	v. v.	ind.	HEGYES-FEKETEHEGY	érk.	v. v.	v. v.				
6.59	6.50	ind.	HEGYES-FEKETEHEGY	érk.	5.53	5.40				
7.21	7.13		Telecska		5.30	5.18				
7.41	7.38		Kula		5.18	5.06				
7.53	7.50		Béla-puszta		4.53	4.45				
8.06	8.08		Torzsa		4.39	4.31				
8.32	8.37		Deszpot-Szt-Iván—Pivnicia		4.20	4.12				
8.49	8.55		Szilbás		3.51	3.47				
9.21	9.21	ind.	GAJDOBRA	érk.	3.39	3.35				
9.53	9.53	érk.	PALÁNKA	ind.	2.55	2.45				

JEGYZET. Az esti 6 órától reggel 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő óraszámai kövér betűkkel vannak nyomtatva. A menetrend baloldali számai felülről lefelé, a jobboldaliak pedig alulról felfelé olvasandók.

Zombor, Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdájából.